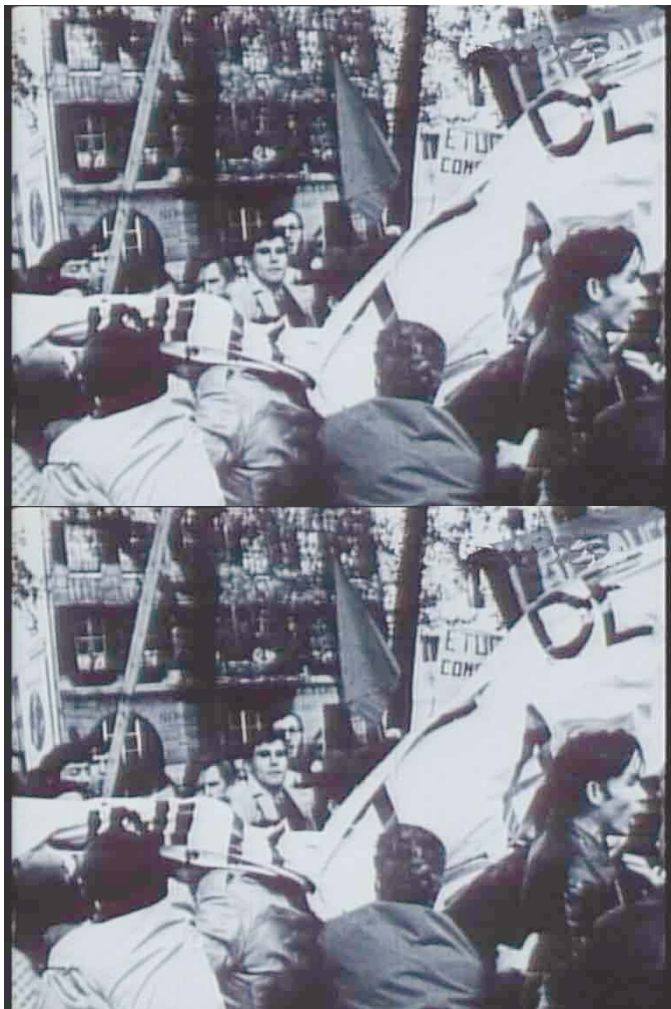

Le soulèvement de la jeunesse, Mai 68, Maurice Lemaitre, 1968, 26 min, 16 mm
Actualités Gaumont mai 68 (sélection), França, 1968, 5 min, vídeo
Les lycéens ont la parole, Pierre Zaidine, 1968, 7 min, vídeo
Mourir à trente ans, Romain Goupil, 1982, 97 min, vídeo

Entre el curt experimental que el lletrista Lemaitre va realitzar sobre el Maig del 68, a partir d'un text d'economia política d'Isou, i els noticiaris Gaumont, veiem dues maneres de representar uns fets històrics. Aquell any, Marguerite Duras va entrevistar un estudiant de 16 anys, líder del seu institut (*Les lycéens ont la parole*). Quinze anys després, aquell noi, Romain Goupil, va filmar un emotiu retrat autobiogràfic de la generació dels joves del 68, a partir del suïcida del seu amic Michel Recanati.

Després del 68 (I)

XCÈNTRIC *

29

Variacions del real
Després del 68 (I)

Entrevista a Romain Goupil

Quan el 1978 m'assabento de la desaparició de Michel Recanati, la meua primera reacció és fer una enquesta, fer investigacions per saber què ha passat realment. Això durarà molt de temps. Més o menys dos anys. Vaig seguir totes les pistes, i les pistes estaven vinculades a remors. Tota la gent esperava haver-lo trobat. N'hi ha un que em suggereix: «Penso que és al Larzac». El segon em diu: «És al Larzac». El tercer: «Se l'ha vist al Larzac». Cadascú avança la seva pròpia hipòtesi esperant que sigui la correcta. Però n'hi ha que em diuen: «No, ha marxat a Colòmbia». D'altres: «Se l'ha vist a Colòmbia». I així successivament, fins al moment en què coneixem, el 1981, que es va suïcidar tres anys abans. El 23 de març del 1978. A partir d'aquell moment, la investigació conclou, però desgraciadament la meua manera de reaccionar consisteix a tenir ganes de contar la seva història. És exactament el que dic: quan m'he assabentat de la seva mort, he tingut ganes de contar la seva història, que era la nostra història.

A partir d'aquell moment, em recolzo en els documents. Pel que fa als arxius, a partir dels que es van filmar el 69. No són documents, perquè no es van rodar en viu. Eren ja documents reconstituïts, que em donen la meua pròpia visió de la realitat en aquell temps. De fet, el 68, quan estava a la Direcció dels Comitès d'Acció dels Alumnes d'Institut, vaig tenir contactes amb els Estats Generals del Cinema. Amb el meu pare, que hi participava d'una manera important, i molts tècnics que coneixia. I allà, els vaig dir d'anar a rodar a aquests liceus i aquests altres, en relació amb les ocupacions. Molt sovint, en els plans que faran —perquè jo estava en aquells instituts— em filmaran, per reflex. Només ha calgut després que recuperi els plans —que s'havien rodat en les manifestacions, en les reunions— per contar aquesta història. I he construït la pel·lícula barrejant d'una manera molt estranya —un fet prou inconcebible— els plans de ficció que contaven ja aquesta història, els plans reals que havien fet sobre mi, però on tenia realment aquella funció de dirigent d'un dels comitès, i els plans que posaré en escena, o, més aviat, tornar-se a posar en l'espai. Com que conec aquest pla en el qual estic al tribunal, em torno a situar, 15 anys més tard, en el mateix indret.

Declaracions recollides per Laurent Devanne, 17 de juny del 1998

Mourir à trente ans, per Serge Daney

És un film estrany. És impressionant la llista de totes les coses que no és. En desordre: ni una evocació nostàlgica de la joventut militant, fanfarrona i seriosa al mateix temps. Ni una amarga meditació sobre el temps que passa, les creences que es trenquen, les complicitats que s'abandonen. Ni un balanç sobre l'època, la Lliga i la seva línia. Cap culpa política batuda, cap hagiografia de l'amic desaparegut. I, sobretot (i és aquí on el film és estrany), cap interrogació sobre Recanati, cap desig de saber més, res a elucidar, cap «personatge» a reconstituir, res. És en aquest punt on el film de Goupil és a les antípodes de l'essència novel·lesca. Allò novel·lesc (per entendre'ns, una novel·la de James o un film d'Oliveira) hauria consistit a dir: està mort i jo no en sabia res, d'ell, tot resta per elucidar i mai hi posarem la paraula «fi». Mentre que, a *Mourir à trente ans*, Recanati també està mort per a l'espectador. Per traçar la línia que separa a partir d'ara la seva mort, Goupil fa (una mica ràpid, al meu parer) una explicació psicològica, avui fàcil, del cas Recanati: patologia del revolucionari professional, desert afectiu del militant d'organització, mort a la vida. Comprenem llavors que Goupil se separa d'alguna cosa: no dels amics, sinó del llast que hi havia entre ells i que, en un moment donat, va bascular d'un únic cantó. Hi ha un sord *vae victis* en aquest film. Sord i impersonal.

Mourir à trente ans, Roman Goupil

Cine-balanç del 68, per Serge Daney

Sovint ens retorcem frustrats davant la idea que el cinema francès no té cap història per exportar o narrar a la resta del món. Però, a partir de què ho faria? Hi ha tantes coses reprimides! Si deixa la història immediata a la televisió, si li repugna la vulgaritat dels grans fulletons-catarsis nord-americans (*Dallas*), si viu bé en la repressió d'allò al que mai va saber donar un rostre, què li queda? Per narrar, res. Per analitzar, tot. Pel que fa a analitzar la imatge amb l'ajuda de la imatge, els francesos són els millors del món. Però l'anàlisi és enemiga del *box-office*. És la síntesi el que paga.

L'altra raó del «fracàs» del 68 per part del cinema és menys afalagadora (per a nosaltres). I si, justament, el Maig del 68 no proveís matèria novel·lesca interessant i no plantegés cap pregunta estètica al cinema? I si no hi hagués més que una mica de sociopatologia del militant, barrejada amb ingenuïtats sinistres, restes d'infància, discursos de sonàmbul i desil·lusions molt previsible? Molta psicologia i molt poca mitologia? Pocs morts, no prou màrtirs i massa perdedors. Res del que nodreix la necessitat d'imatges i el recurs a la «gran ficció»? És una de les preguntes que planteja —sense saber-ho?— Romain Goupil quan signa un film estrany titulat *Mourir à trente ans*.

Serge Daney, *Libération*, 15 de juny del 1982.

Le soulèvement de la jeunesse, Mai 68, Maurice Lemaître

Goupil havia d'escollir: la «seua» vida de mort en espera o les «meves» imatges de cineasta en potència. Però aquella vida no estava tota en aquelles imatges. Mancaven moltes coses. Qui era Recanati, abans i després, més enllà d'aquestes imatges? Goupil ha dubtat. Per un costat, fa veure que parteix a la recerca del seu amic, fa comparèixer altres testimonis, juga a l'enquesta feta *a posteriori*. Aquesta part és, al meu parer, poc convincent i gairebé inútil. Però, per l'altre costat, té un bon sentit de cineasta: partir de l'única cosa material que resta de la seva amistat, les imatges. Quan, amb una petita càmera, comparteix amb el seu amic alguna cosa infilmable. Goupil se situa llavors a prop d'allò que és més autèntic en el seu film. No una anàlisi del cas Recanati, sinó l'alleugeriment per haver sobreviscut. Més aviat l'emoció una mica vaga que hi ha en separar-se d'una sèrie d'imatges davant les quals no està *encara* sol. L'autor es mostra amb una sèrie de fotos de grup. És d'aquestes imatges que se separa. Aquelles en què el pare el filma quan era nen i aquelles en les quals ell filma el seu amic en les manifestacions. No és gaire difícil posar un nom sobre allò que ens toca llavors (i que ens toca encara més perquè gairebé mai ho veiem al cinema): la simplicitat de la joventut.

Serge Daney, *Mourir à trente ans*. *Libération*, 15 de juny del 1982.

Programadors: Núria Esquerri i Gonzalo de Lucas

Mourir à trente ans, Roman Goupil